

Кізі хараана көні көріп,
Ам даа мин паарсах күлінчем,
Чахсаа, чалахай чарых көөлге
Ам даа уғаа тың киртінчем.
Амды хыс сині пол таа пардым,
Тойда көглир тузым читче,
Че трактористке тусхах сарын
Ам даа сарнирым тың килче:
«Оңыл-соңыл чолларца ба, трактча ба
Че олох чолыбыс пір полар,
Пісті одырт, Петрушацах, тракторча
Аллығ чазы чалбаана сығар».
Көк от пазын чайхи, сарын полып,
Пістің чол чүректерде саңнир,
Таң, хостода хызыцах пастап чолып
Кемге-де пидөк ле сарнир.
Мин килербін чайғар час суғлары
Чарларға сыңмин азыхса,
Піс кизербіс анда торғыларны,
Чүстүктерні тоң алтын, ар сын.
Хығырарбыс орыс ачаларны
Күнзере пісті көдірген;
Чүс аймах чахсы нанчыларны
Тасхылларда кип-чоох төріткен.
Ачып турзын тойға айраннарың,
Ынархас, істеніс, пайрамға,
Читі хыллығ көглеп чатханнары,
Нымахтарын салзын хайчылар.
Тидонах ла ууца нымаана

Иптиинең читпеен дее ползын,
Пастап чайааннаан нымаам на
Сағаа, іцеңеем, чарызын.
— Хы-ы-ыйт, Көк Пора, көксің көдір,
Айнаң даа мынаң ат ползын! —
Тидонах ууца чылығ сөзін,
Пирчедір аарлығ алғызын.

ӨЛІМ ПІЛБЕССЕР ЧОЛ

Тайға, Сойан тасхылларын
тобыра тимір чол саларын
көрглеен инженерлер Кошурниковты,
Стофатоны, Журавлевты адап.

42 чыл. Кидер
Хазыр ханнығ чаа күзүреен.
Пастағы аппағас хырбыхтар
Хып-хызыл ханнаң палыңнаан.
Солдаттар атакаа
хаалаан.
Түгенці хаалаан алти,
Хорғамчы ухха
кем-де түс хал тур,
Аарын тартына, өсти:
«Іце-ең»,
Іце чирін хуцахти,
Азыбыс тур өлім пілбессер.
Өрт-чалында
хызыл ханынаң

Толығы чох албыға тоннығ,
Хузух хасча, чиркеен тиин чіли,
Ағастарның пазына сығып,
Чүс аймахти көглерін көгли;
Пірде харлығ наңмырнаң
Күгүрті чох күүскү тигірдең,
Сүүлеп түсче күүлеп килче
Күүлеп килче кўмўс пырғынаң
Яңыланған тасхыл
Чоғыл чолда пириктең.
Көк оттарның сіліг вагоннар,
Соох, пус осхас, көөлбек чарығы;
Пас айланыстығ хазыр суғ полып,
Тиліт парча плесет салып,
Олар үзөлең Тайға ағынын.
Чолны көрглеен.

Хурчаңаца Соох суғда тура,
Тістер тазылаанца халтыраан,
Сыбы сал тимнеен,
Тигір төзінзер маңзыраан,
Хызыл тиңіске Хайди даа
чидіп аларға.

Ол —
Чалғыс азах чікім чолца
Тайлыхпин иртіп парары нимес;
Ус хати кірлектеніп кииде,
Хатап азахха турары нимес полға;
Ол —

«3-ці ноябрь. Вторник.
...Кичее 2/XI — саай пол пәрды,
Костянаң Алеша ол халдылар.
Сал пус алтына кире тартыл парды...
Мин чазағ парчам. Уғаа аар.
Астаң асти,
өтік парып,

От чох,
Азых-түлүк чох...» —
Пу чалбыраан чүрек сағыны,
Көөленіс сарыны,
Полған на сөс —
Тыт одыңнарның чөгіг чалыны.

Пирік тасхыллар
 Чүзе наңмырлары даа,
Ікі хуласча халын
 Тайға харлары даа,
Хазыр суғның пус осхас
Соох суғлары даа,
Ирткен чылларның
 халыннары даа
Пу сөстернің
 Чалынын
Узырып полбаан.
Сынап сірер чолда
 Тура парған ползар,
Соохха тоопчатсар,
 Киліңер пу сөстернің одынзар,
Істі-паарыңар
 чылыдып алыңар.

Ол —
 Өлім пілбессер азыра хаалағ.
Олар үзөлең чолны көрглеен,
Түгенці хаалаға
 Читіре хаалаан;
Азып парғаннар
 Өлім пілбессер,
Соонаң,
 алти чыллар пиллерін,
Маханы кип-чоохтар
 Полып парарға,

Чүзер чылларға
 Учуғарға.
Көні,
 сіліг түрлеен
Көк поездтерге
 Турлағлар поларға,
Пызыңнаан
 Көк оттар улып,
Оларға
 Чоллар азарға.
Айлар алысхан,
 Наа күннер чараан
 Тигір паарынаң.
Олар тузында хыс паланың
 паарсах паарынаң
Іңе чирінің пизігін
 Чайхаан.

* * *

Көргебін мин
 молат чолларны,
Хайди кізілер
 кип-чоохтар полғлаанын;
Піске чол азып,
 көөлбек пызыңнаан
Ноған оттарны;
 Хайди пу чирде
 Тыс чох чүрекер

Тамыс салғанын
 Чөгиг оттарын.
Оларны пір чирге
 Піріктір көрзеңер,
Көөлбегіне, көөленізіне
 Коммунисттернің
Хайыларcych, неке,
 Пустығ тиңіс тее.
Көк пора,
 чайхи чирнің пизігін,
Хоолапча тигір төзінзер —
Чир дее салыхпас
 Хызыл тиңіссер.
Чахсаа
 Кізі көөлін көдірцең
Көп аймахтың
 Паарсах іцезі,
Көөленізім,
 Сарыным,
 Россиям!
Чарых оттың
 Сағып сағынын,
Өөрлет турзың
 кізінің ізін,
Истеністің
 өрчі сарынын.

ПУРУНҒЫ ХУМАРТХЫЛАР

Мин пазох чолдабын,
 Нинценці күні,
Санын даа ундаабын,
Нинце кичігні,
 Пиллер алтаабын.
Че хайда даа ползам,
 Пурунғы Хакас чирінде
Көк поездтернің
 Кістезін исте,
Табыстаң табырах
 Учухчаң
Күмүс ханаттығ самолеттарның
Күүлезін исте;
Пүлес харахтығ
 Ах суур ууцалар чіли,
Читон чыырбастығ
 Чүстерінең арынған чіли,
Ала пулуттар тіреен
Көп хадыл туралар сілиин
 Чапсырхап көре,
Чыллар хойиина
 Чығыра пастырған
 күргеннерде
Пурунғыларның хумартхылары,
 Пора көзөлер,
Чығырын турчалар.
Улуғ очкилер өтіре